

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC CỦA NGƯỜI LÀM BÁO VÀ SỰ CẦN THIẾT VẬN DỤNG VÀO HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP CHO SINH VIÊN BÁO CHÍ VIỆT NAM HIỆN NAY

Nguyễn Đức Minh - Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Ngày nhận bài: 16/03/2018; ngày sửa chữa: 14/05/2018; ngày duyệt đăng: 18/05/2018.

Abstract: In this article, the author has outlined some of Ho Chi Minh's basic views on journalistic ethics. Based on these views, the article points out requirements for the application of Ho Chi Minh Ideology on journalistic ethics in ethical education for Vietnamese students of the press with aim to meet needs of the reform and integration of our country in current period.

Keywords: Ho Chi Minh ideology, journalistic ethics, journalistic students.

1. Mở đầu

Báo chí có vai trò to lớn trong đời sống chính trị - xã hội của mỗi quốc gia, mỗi dân tộc. Ở nước ta, báo chí là công cụ sắc bén trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, góp phần to lớn trong quá trình thúc đẩy sự phát triển của xã hội. Vì vậy, đòi hỏi phải có đội ngũ nhà báo yêu nghề, tận tâm với nghề, ý thức được vị trí, vai trò của mình trong xã hội. Báo chí chỉ có thể làm đúng chức năng của mình và thực sự trở thành nhân tố quan trọng thúc đẩy sự phát triển của xã hội khi đáp ứng được đầy đủ những yêu cầu đó. Cho nên, việc xây dựng đạo đức (ĐĐ) của người làm báo luôn là một việc quan trọng cần được quan tâm đúng mức. Chính vì vậy, việc nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về ĐĐ nghề báo trong việc xây dựng đạo đức nghề nghiệp (ĐĐNN) cho sinh viên (SV) báo chí Việt Nam hiện nay là vấn đề có ý nghĩa cấp thiết.

Bài viết khái quát một số quan điểm cơ bản của Hồ Chí Minh về đạo đức người làm báo, trên cơ sở đó đưa ra một số yêu cầu của việc vận dụng tư tưởng của Người vào giáo dục ĐĐNN cho SV báo chí đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp đổi mới đất nước, hội nhập quốc tế hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức của người làm báo

Tự nhận mình “là một người có nhiều duyên nợ với báo chí” [1; tr 420], Hồ Chí Minh thường xuyên có những ý kiến đóng góp cho hoạt động báo chí nói chung và cho nhà báo nói riêng. Người viết báo với mục đích chủ yếu là phục vụ các nhiệm vụ cách mạng, vì vậy, Hồ Chí Minh thường xuyên quan tâm đến quá trình định hướng cho sự phát triển của nền báo chí cách mạng Việt Nam và Người đồng thời là nhà báo vĩ đại nhất trong nền báo chí cách mạng Việt Nam hiện đại. Trong các vấn đề về báo chí, Người đặc biệt quan tâm đến ĐĐNN báo chí. Những tư tưởng của Người về ĐĐ của người làm báo thường có trong các mẩu chuyện, các bức thư hay các bài nói chuyện và được tập trung ở những điểm chính sau:

2.1.1. Người làm báo phải có lập trường chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với nhân dân

Theo Hồ Chí Minh, nhà báo cũng là chiến sĩ, chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng cho nên hơn ai hết nhà báo phải tuyệt đối trung thành với Đảng, với nhân dân, với đất nước. Mỗi khi đặt bút viết hay làm bất kì công việc nghề nghiệp gì, nhà báo cũng phải luôn tự đặt cho mình câu hỏi: Vì ai mà làm? Làm với mục đích gì? Phục vụ ai?. Người nói: “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực sự thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới. Chính vì thế, cho nên tất cả những người làm báo (người viết, người in, người sửa bài, người phát hành...) phải có lập trường chính trị vững chắc. Chính trị phải làm chủ. Đường lối chính trị đúng thì cái khác mới đúng được” [2; tr 166]. Người làm báo phải “Cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hoá; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương chính sách của Đảng và Chính phủ; đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động” [3; tr 466].

Để thực hiện tốt nhiệm vụ của báo chí, người làm báo cách mạng phải dùng cây bút, trang giấy làm vũ khí sắc bén chiến đấu cho mục đích vẻ vang của cách mạng, chứ không phải làm báo để “lưu danh thiên cổ”. Một trong những điều cần phải có của một nhà báo chân chính đó là phải biết giữ bí mật. Dù ở đâu, làm gì, gặp ai nhà báo cũng cần phải luôn có ý thức giữ bí mật. Bởi theo Người, “Những vấn đề bí mật của nhà nước quan hệ trực tiếp đến vận mệnh của toàn dân, đến sự mất còn của dân tộc” cho nên “giữ bí mật được hay không là điều rất quan hệ đến sự thắng hay bại” [4; tr 262]. Những lời chỉ dạy đó của Người đã giúp cho những người làm báo chân chính hiểu sâu sắc hơn về nghĩa vụ và trách nhiệm của mình trong cuộc đấu tranh vì một đất nước giàu mạnh, công bằng, dân chủ và tiến bộ xã hội.

2.1.2. Người làm báo phải có trách nhiệm với nghề, yêu nghề, thông tin chân thật, khách quan

Theo Hồ Chí Minh, tính chân thật là một trong những đặc trưng cơ bản của báo chí, vì vậy, Người thường căn dặn các nhà báo phải luôn trung thực, coi đó là một tiêu chuẩn ĐĐ của người làm báo cách mạng. Báo chí phải luôn luôn phản ánh đời sống xã hội một cách chân thật, là tấm gương hàng ngày phản ánh cuộc sống. Thông tin càng nhanh nhạy, đa dạng, phong phú thì càng phải trung thực, chính xác. Báo chí muốn thuyết phục được công chúng thì bản thân nó phải mang tính *chân thực cao*. Cán bộ báo chí “*Viết phải thiết thực, nói có sách, mách có chứng, tức là nói việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào? kết quả thế nào?*”; “*Chống tham ô thì phải nói rõ ai tham ô, ai lãng phí? cơ quan nào tham ô? lãng phí cách thế nào? ngày, tháng nào,... Chớ viết lung tung*” [5; tr 208].

Trong *Điện mừng Hội Nhà báo Á - Phi* (tháng 4/1965), Hồ Chí Minh viết: “*Đối với những người viết báo chúng ta, cái bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ lịch cách mạng để động viên quần chúng đoàn kết đấu tranh*” [6; tr 540]. Người làm báo không chỉ có bản lĩnh chính trị vững vàng, chú trọng bồi dưỡng ĐĐ cách mạng mà còn phải có lòng yêu nghề, có trách nhiệm cao với nghề, “*Cho nên làm báo phải hết sức cẩn thận về hình thức, về nội dung, về cách viết*” [3; tr 465]. Người làm báo cũng như người làm công tác tuyên truyền, điều cốt lõi nhất, theo Hồ Chí Minh “*bao giờ ta cũng tôn trọng sự thực*”. Trong tác phẩm **Sửa đổi lối làm việc**, mục VI “*Chống thói ba hoa*”, Hồ Chí Minh chỉ ra những khuyết điểm về cách viết như dài dòng, rỗng tuếch; có thói cầu kì; khô khan, lúng túng; lụp chụp, cẩu thả... và cách khắc phục những khuyết điểm đó. Trong cách viết, phải luôn dùng những lời lẽ, những ví dụ giản đơn, thiết thực và dễ hiểu; chưa điều tra, chưa nghiên cứu, chưa biết rõ, chớ nói, chớ viết; chớ viết kiểu “*dây cà, dây muống*”, quan trọng nhất là phải thiết thực, “*nói có sách, mách có chứng*”, tức là nói cái việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào, kết quả thế nào?. Người còn hướng dẫn cụ thể cách khai thác tài liệu để viết báo, tránh việc ngồi bàn giấy viết, đọc báo cáo viết.

Hồ Chí Minh khẳng định, đối với báo chí cách mạng, chân thật, khách quan chính là sức mạnh và làm nên bản sắc, đồng thời chính là lí do tồn tại. Đây cũng là sự mong đợi của nhân dân, “*quần chúng đang chờ đợi những tác phẩm ca tụng chân thật những người mới, việc mới chẳng những để làm gương mẫu cho chúng ta ngày mai, mà còn để giáo dục con cháu ta đời sau*” [3; tr 504]. Người làm báo phải luôn viết rõ sự thật: việc đó ai làm, ở đâu, ngày tháng nào..., nếu chưa điều tra, chưa nghiên

cứu, chưa biết rõ thì “*chớ nói, chớ viết*”. Thậm chí, sau khi viết rồi, phải xem đi xem lại ba, bốn lần. Nếu là một tài liệu quan trọng, phải xem đi xem lại chín, mười lần. Chính xác cụ thể, trung thực, cẩn trọng là những tố chất Người đòi hỏi phải có trong từng bài viết, bài nói, ở mỗi vấn đề cần nêu, thậm chí phải cân nhắc từng chữ một.

2.1.3. Người làm báo phải thật sự gần gũi với nhân dân, hết lòng phục vụ nhân dân

Hồ Chí Minh khẳng định chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là nhân dân làm chủ. Người làm báo từ trung ương đến địa phương đều là đầy tớ của nhân dân, đều phải một lòng, một dạ phục vụ nhân dân. Tại Đại hội lần thứ III Hội Nhà báo Việt Nam năm 1962, Người chỉ rõ: “*Nhiệm vụ của báo chí là phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng*” [3; tr 463]. Nhân dân chính là đội ngũ công chúng đồng đạo nhất, gần gũi nhất của báo chí, do đó, nhà báo phải có ý thức phục vụ nhân dân một cách chân thành nhất, tận tâm nhất. Đó chính là lí do và giá trị tồn tại lâu dài của một bài báo, một tờ báo và cả một nền báo chí chân chính. Một nhà báo có ĐĐ là một nhà báo biết “*hoà mình với quần chúng thành một khối, tin quần chúng, hiểu quần chúng, lắng nghe ý kiến của quần chúng*” [7; tr 609].

Đối với nhà báo, Người quan niệm, gần dân trước hết là phải đi sâu, đi sát vào thực tiễn cuộc sống của nhân dân. Phải “*Từ trong quần chúng ra, chứ cứ đóng cửa lại, ngồi ý trong phòng giấy mà viết*” thì không thể viết thiết thực, “*không ăn thua, không thấm thía, không ích lợi gì cả*” [8; tr 287]. Điều này đối lập với hành vi quan liêu, xa dân, viết những điều dân không hiểu, không muốn đọc, không muốn nhớ. Chỉ với một chi tiết nhỏ nhưng nếu nhà báo không chú ý, không gần dân thì khó có thể viết hay, viết sát với cuộc sống của dân. Tiếp đến, người làm báo phải viết những bài báo hợp lòng dân, phản ánh những vấn đề thiết thực với quần chúng nhân dân như: họ cần cái gì, muốn nghe, muốn biết cái gì, ham chuộng cái gì... Mỗi tư tưởng, mỗi câu nói, mỗi chữ viết đều phải tỏ rõ tư tưởng và lòng ước ao của quần chúng. Muốn thế, người làm báo phải học cách tìm tài liệu trong dân, phải biết cách lắng nghe, phải biết cách hỏi, phải đến tận nơi dân để tận mắt trông thấy; và khi viết thì cần phải viết một cách phổ thông, dễ hiểu, giản đơn mà rõ ràng hợp với trình độ nhân dân. Bởi vì, đối tượng của tờ báo là đại đa số dân chúng.

Người nhắc nhở không nên viết “*tràng giang đại hải*”, “*dây cà ra dây muống*” lãng phí giấy mực, thời gian, tiền của của nhân dân. Phân tích một cách sâu sắc về lí do phải viết ngắn gọn, Người viết: “*Trình độ của đại đa số đồng bào ta không cho phép đọc dài, điều kiện giấy mực của ta không cho phép viết dài và in dài, thời giờ của ta, người lính đánh giặc, người dân đi làm không cho phép*

xem lâu. Vì vậy nên viết ngắn chừng nào tốt chừng ấy” [5; tr 205]. Muốn viết ngắn gọn, dễ hiểu thì người làm báo phải làm gì? Người cũng chỉ rõ: Đó là phải học cách nói của quần chúng, thì khi nói, khi viết mới lọt tai quần chúng. Viết xong một bài thì phải tự mình đọc kỹ, xem đi xem lại nhiều lần để sửa chữa những từ ngữ khó hiểu, mập mờ. Tốt hơn nữa là đưa nhờ một vài người ít văn hóa xem và hỏi họ những câu nào, chữ nào mà họ không hiểu thì sửa lại cho dễ hiểu, cho phù hợp với trình độ của đại chúng nhân dân.

2.1.4. Người làm báo phải không ngừng học tập, trau dồi kiến thức, nâng cao trình độ

Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở người làm báo muốn giỏi thì “phải học nữa, phải học mãi”. Người làm báo phải không ngừng học tập, nâng cao trình độ chuyên môn để đáp ứng được yêu cầu của công việc, của nhiệm vụ người chiến sĩ xung kích trên mặt trận tư tưởng. Người làm báo phải lấy ĐĐ cách mạng, ĐĐNN làm gốc, là điều trước tiên khi đặt bút. Song, bản lĩnh chính trị, tri thức mọi mặt... sẽ là những nhân tố quan trọng giúp cho nhà báo giữ được cái “tâm” trong sáng ấy. Hoạt động báo chí là một hoạt động đặc biệt, đòi hỏi phải có tâm cao trí tuệ, có hiểu biết rộng, kinh nghiệm cuộc sống phong phú và nhiều năng lực nghề nghiệp. Vì vậy, người làm báo phải luôn luôn gắng học hỏi, luôn luôn cầu tiến bộ... thì đua học và hành; cho xứng đáng là “người tiên phong trên mặt trận báo chí”. Nếu có vấn đề gì không biết thì phải cố gắng học, mà cố gắng học thì nhất định sẽ học được. Vậy, mục đích của học là gì? Trước hết, “học để sửa chữa tư tưởng”, bởi theo Người, đi theo cách mạng nhưng lòng chưa thông, chưa thực sự cách mạng thì sẽ khó hoàn thành nhiệm vụ và tránh khỏi sai lạc. Tiếp đến, “học để tu dưỡng ĐĐ cách mạng”, bởi là người có tài thì chưa đủ “nếu không có ĐĐ cách mạng thì có tài cũng vô dụng” [6; tr 400]. Người cán bộ báo chí phải có ĐĐ thì mới toàn tâm, toàn ý phục vụ cách mạng, mới dám hi sinh, tận tụy vì nhân dân, nói và viết mới có người nghe, người theo.

2.1.5. Người làm báo phải nêu cao tinh thần phê bình và tự phê bình

Tự phê bình và phê bình là vũ khí sắc bén của Đảng, của mỗi cán bộ, đảng viên trong quá trình tu dưỡng, rèn luyện, xây dựng ĐĐ cách mạng. Đồng thời, đó cũng là động lực mạnh mẽ giúp cho sự tiến bộ, trưởng thành, phát triển của mỗi cá nhân và mỗi tổ chức cách mạng. Theo Người, tự phê bình và phê bình có mục đích và ý nghĩa tốt đẹp, đó là để cho mọi người học tập ưu điểm của nhau, giúp nhau nhận ra sai lầm và sửa chữa sai lầm ấy, để mọi người ngày càng tiến bộ, trưởng thành, đoàn kết. “Vì khéo lợi dụng nó mà Đảng ta và dân ta ngày càng tiến bộ. Đối với báo chí cũng vậy” [3; tr 464].

Đối với nhà báo, tự phê bình và phê bình là tinh thần dũng cảm dám nói, dám viết về ưu điểm và khuyết điểm của người khác, dám nêu ưu điểm và nhận khuyết điểm của chính mình. Muốn làm tốt công tác phê bình thì trước hết phải làm tốt công tác tự phê bình. Nhà báo phê bình cái gì? Đó là, nhà báo “viết để nêu những cái hay, cái tốt của dân ta, của bộ đội ta, của cán bộ ta, của bạn ta. Đồng thời để phê bình những khuyết điểm của chúng ta, của cán bộ, của nhân dân, của bộ đội” [5; tr 206]. “Các báo chí phải khuyến khích những người tốt, việc tốt và thẳng thắn phê bình những điểm xấu như: lười biếng, tham ô lãng phí, quan liêu. Đó là một việc rất cần thiết” [3; tr 391].

Nhà báo viết phê bình cũng cần phải có phương pháp đúng, mục đích cốt là để giúp nhau cùng sửa chữa, cùng tiến bộ chứ không phải là để công kích, làm cho người bị phê bình khó chịu, nản lòng. Viết phê bình thì phải chân thành, đúng mức, chính xác, “phải đứng trên lập trường hữu nghị”, phải có khen, có chê, “không nên chỉ viết cái tốt mà giấu cái xấu”. Nếu khen quá lời thì người được khen cũng cảm thấy xấu hổ mà chê quá đáng thì người bị chê cũng vừa khó tiếp thu lại vừa sinh tâm lý bức tức, thù oán. Người làm báo tuyệt đối không được vì mục đích cá nhân mà “thêu dệt thêm vào” làm tổn hại đến người khác. Người dạy: “Phê bình phải nghiêm chỉnh, chắc chắn, phụ trách, nói có sách, mách có chứng. Phải phê bình với tinh thần thành khẩn, xây dựng, “trị bệnh cứu người”. Nhà báo khi phê bình chớ phê bình lung tung, không chịu trách nhiệm” [3; tr 464]. Từng bài báo mà mỗi nhà báo viết ra dù đó là khen hay chê đều phải hướng tới đích xây dựng, lấy xây để chống, lấy chống để xây tốt hơn, góp sức làm lành mạnh hoá cuộc sống xã hội. Nhà báo khi đưa tin cần tránh những thông tin có nguy cơ gây ra sự bất hòa hoặc làm rối loạn sự đoàn kết, hoà hợp của đất nước, của dân tộc. Vì thế, rất cần nhà báo phải cẩn trọng trong sử dụng các chi tiết, khách quan thông tin, tránh kích động khi thông tin về những vụ lộn xộn, có thể làm xấu thêm tình hình.

Việc phê bình là công việc thường ngày của báo chí và nhà báo, nhưng Người cũng nhắc nhở: “các báo cũng cần khuyến khích quần chúng giúp ý kiến và phê bình báo mình để tiến bộ mãi” [3; tr 464]. Báo chí và nhà báo tự phê bình là dám nêu ưu điểm và đặc biệt là nhận khuyết điểm của chính mình, và “...nếu các cô, các chú đồng ý thì Bác xung phong phê bình các báo” [3; tr 464]. Người nhắc nhở các nhà báo: “Chớ tự ái... Tự ái là tự phụ, mà tự phụ là kẻ địch dữ tợn nó ngăn chặn con đường tiến bộ của chúng ta” [3; tr 466]. Trong phê bình và tự phê bình, bản thân mỗi nhà báo phải bắt đầu từ chính mình. Mỗi người, nếu không bắt đầu đòi hỏi từ chính mình thì không có cơ sở để đòi hỏi người khác. Việc báo chí, nhà báo tự phê bình và nhận phê bình từ quần chúng

nên là công việc thường xuyên, lâu dài. “*Các báo đăng bài của công nhân phê bình, thế là tốt. Báo Lao động nên mở rộng mục này cho quần chúng phê bình trên báo. Như vậy, vừa bảo đảm quyền dân chủ của công nhân, vừa nâng cao tinh thần chiến đấu của tờ báo*” [9; tr 681]. Người cũng chỉ ra cho các nhà báo là trong tự phê bình và phê bình phải tiến hành thường xuyên, triệt để, chỉ rõ nguyên nhân, biện pháp. Khi viết về ai đó làm sai việc gì không chỉ nêu cái sai mà phải nêu cả nguyên nhân dẫn đến cái sai đó, nêu được biện pháp để người đó khắc phục cái sai của mình. Đặc biệt, nhà báo khi phê bình phải có một tấm lòng nhân văn, độ lượng.

2.2. Một số yêu cầu của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức nghề báo vào hoạt động giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên báo chí Việt Nam hiện nay

Để nghiên cứu, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về ĐĐ nghề báo vào hoạt động giáo dục ĐĐNN cho SV báo chí Việt Nam hiện nay, theo chúng tôi cần nắm vững một số yêu cầu cơ bản sau đây:

2.2.1. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên báo chí hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức nghề báo đáp ứng yêu cầu xây dựng nguồn nhân lực báo chí truyền thông chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp đổi mới đất nước, hội nhập quốc tế

Trước hết, giáo dục ĐĐNN cho SV báo chí là nhiệm vụ quan trọng và cần thiết. Đây là vấn đề lớn trong chiến lược con người mà Đảng và Nhà nước ta xác định phải quan tâm trong thời kì đổi mới đất nước. Cần giáo dục ĐĐNN cho SV báo chí theo hướng kế thừa những giá trị ĐĐ truyền thống với những giá trị ĐĐ mới trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay.

Ngày nay, dưới sự phát triển mạnh mẽ của cơ chế thị trường, của hội nhập quốc tế đã có những ảnh hưởng mạnh mẽ đến cái tâm của nhà báo nói riêng và nền báo chí nói chung. Bên cạnh những ưu thế và thành tựu đạt được thì những năm qua báo chí nước ta cũng còn bộc lộ những hạn chế, bất cập, non kém. Chẳng hạn như vẫn có một số hiện tượng thông tin thiếu trung thực, thiếu chính xác, không đúng sự thật, thiếu toàn diện, thiếu cân nhắc sự lợi hại, đưa đậm các mặt trái, mặt yếu kém, các vụ án và các tệ nạn xã hội trên trang nhất; thông tin dễ dãi, xa rời tôn chỉ mục đích, bình luận “một chiều”, lên án thái quá, thậm chí quy chụp, coi nhẹ chức năng chính trị, tư tưởng của báo chí cách mạng, gây tổn hại tới lòng tin của nhân dân đối với các cơ quan báo chí; khuynh hướng tư nhân hóa, “thương mại hóa” báo chí, tư nhân núp bóng để ra báo, kinh doanh báo chí có xu hướng gia tăng; vẫn có nhà báo vi phạm ĐĐNN, pháp luật và bị xử lý hình sự;... Vẫn còn tình trạng nặng về khai thác vụ việc tiêu

cực, thiên về chức năng phê phán, đôi khi phê phán thiếu tính xây dựng, nhẹ về thực hiện chức năng biểu dương; thiếu một cái nhìn toàn diện và nhân văn, thiếu việc phát hiện, cổ vũ, tôn vinh kịp thời cái hay, cái đẹp, cái thiện trong cuộc sống, vừa làm cho bức tranh xã hội bị bóp méo, vừa không động viên được người tốt, việc tốt...

Mặt khác, trước yêu cầu của sự phát triển nền báo chí Việt Nam, đội ngũ báo chí cần tăng về cả số lượng và phát triển cao về chất lượng là vấn đề cần đặc biệt được quan tâm. Đồng thời, để khắc phục tình trạng có thể suy thoái ĐĐ nghề báo ở một số bộ phận nhà báo thì ngay chính cơ sở đào tạo báo chí phải đẩy mạnh hoạt động giáo dục ĐĐNN cho SV. Giáo dục ĐĐ nghề báo cho SV đóng vai trò quan trọng và mang tính quyết định đến việc đưa đội ngũ báo chí phát triển được về cả lượng và chất đáp ứng yêu cầu xây dựng nguồn nhân lực trong sự nghiệp đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế. Qua thực tiễn, đội ngũ những người làm báo không ngừng trưởng thành về chuyên môn, tinh thông nghiệp vụ và ĐĐNN; Hội Nhà báo Việt Nam không ngừng lớn mạnh, đội ngũ những người làm báo ngày càng đông; người được đào tạo qua các trường báo chí ngày càng nhiều, những tài năng báo chí cũng được tăng lên tương ứng.

Ngày nay, việc giáo dục ĐĐ báo chí không chỉ bó hẹp trong phạm vi các cơ sở đào tạo báo chí, trong các cơ quan báo chí, trong đội ngũ những người làm báo, mà cần được phổ biến và nhân rộng trong xã hội. Trong thời đại “công nghệ số”, báo chí đang phát triển nhanh chóng thì không chỉ những người làm báo chính quy mà cả những người thường xuyên viết báo với tư cách là “nhà báo công dân” cũng phải biết và tuân thủ các chuẩn mực ĐĐ nghề báo để hành xử đúng chuẩn mực ĐĐ báo chí, để không xâm hại đến lợi ích của đất nước, của cộng đồng, của người khác. Điều này đã góp phần tạo môi trường thuận lợi cho mỗi nhà báo nói chung và cho SV báo chí nói riêng rèn luyện và thể hiện hành vi ĐĐNN của mình trong học tập và tác nghiệp.

2.2.2. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên báo chí hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức nghề báo là yêu cầu “nội sinh” trong sự phát triển của đội ngũ nhà báo Việt Nam hiện nay

Báo chí có vị trí và vai trò to lớn, cùng một lúc có thể tác động đến nhiều người, nhiều tầng lớp xã hội, nhiều lĩnh vực trong cuộc sống nên trong những tác phẩm và sản phẩm của mình, nhà báo phải nhận thức sâu sắc từng việc làm, cân nhắc kĩ lưỡng và xem xét cẩn trọng hậu quả có thể xảy ra đối với xã hội. Khẳng định điều này bởi xét một cách toàn diện, ngành nghề nào cũng cần có ĐĐ. Nhưng đối với nhà báo - những người được coi là đại diện cho tiếng nói của nhân dân, thì ĐĐNN lại càng phải được đề cao, lương tâm nghề nghiệp, trách nhiệm với sự

thật là điều đầu tiên phải nghĩ đến trước muôn vàn sự kiện, con chữ. Sinh thời, Hồ Chí Minh có nhiều định hướng xây dựng nhân cách nhà báo cách mạng, nhưng vấn đề quan trọng hàng đầu là phải có phẩm chất ĐĐ tốt đẹp. Nhà báo cũng phải là chiến sĩ cách mạng. “...*Để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của mình, cán bộ báo chí cần phải tu dưỡng ĐĐ cách mạng, cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hoá; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ; đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động...*” [4; tr 466]. “*Người cán bộ cách mạng phải có ĐĐ cách mạng. Phải giữ vững ĐĐ cách mạng mới là người cán bộ cách mạng chân chính. Mọi việc thành hay bại, chủ chốt là do cán bộ có phẩm chất ĐĐ hay không*” [10; tr 354]. Vấn đề hàng đầu mà Hồ Chí Minh đòi hỏi các nhà báo là phải có phẩm chất chính trị vững vàng và theo đó phải có ĐĐ tốt đẹp và trong sáng. Trong thư gửi anh em văn hoá và trí thức Nam bộ ngày 25/5/1947, Người viết: “*Ngòi bút của các bạn cũng là những vũ khí sắc bén trong sự nghiệp phò chính, trừ tà*” [11; tr 157]. Tư tưởng này đã toát lên một ý nghĩa nhân văn cao cả, đó là lòng bao dung, độ lượng đối với con người, Người nói: “*Đừng sợ người ta không theo mình, mà chỉ sợ mình không có lòng độ lượng tha thứ đối với con người mà thôi*”, từ đó Người khái quát lên một triết lí: “*Sông sâu biển rộng chứa bao nhiêu nước cũng vừa vì lòng độ lượng nó lớn, nó sâu; còn một cái bát, cái chén chứa thêm một giọt nước cũng tràn đầy vì lòng độ lượng nó hẹp*” [8; tr 644].

Việc học tập phong cách làm báo của Hồ Chí Minh là nhân tố quan trọng và cần thiết đối với mỗi người làm báo, đặc biệt trong cơ chế thị trường hiện nay. Muốn trở thành nhà báo giỏi, chúng ta phải không ngừng học tập, khổ công rèn luyện, trau dồi bản lĩnh chính trị và bản lĩnh nghề nghiệp, học tập theo gương Hồ Chí Minh - người thầy của báo chí cách mạng Việt Nam.

3. Kết luận

Có thể khẳng định rằng, ĐĐ nghề báo là một phẩm chất nghề nghiệp không thể thiếu đối với người làm báo. Chính vì vậy, việc giáo dục ĐĐNN cho đội ngũ người làm báo nói chung, SV báo chí nói riêng là việc làm cần thiết nhất là đối với SV báo chí và đây cũng chính là yêu cầu nội sinh trong sự phát triển của đội ngũ nhà báo Việt Nam hiện nay.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về ĐĐ nói chung, đặc biệt là những quan điểm của Người về ĐĐ của người làm báo nói riêng là nền tảng lí luận quan trọng cho việc xây dựng và phát triển nền báo chí Việt Nam ngày càng lớn mạnh. Hiện nay, trong sự nghiệp đào tạo nguồn nhân lực báo

chí đáp ứng yêu cầu đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế, Đảng và Nhà nước ta cũng như các cơ quan ban ngành liên quan đặc biệt chú trọng đến việc giáo dục ĐĐNN cho đội ngũ SV báo chí. Các cơ sở đào tạo báo chí đã triển khai công tác giáo dục ĐĐ nghề cho SV một cách toàn diện trên cả ba mặt: nội dung, phương pháp lẫn hình thức giáo dục. Chính vì vậy, việc nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về ĐĐ nghề báo trong việc xây dựng ĐĐNN cho SV báo chí Việt Nam hiện nay là vấn đề có ý nghĩa lí luận và thực tiễn sâu sắc.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 9. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 12. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 13. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 10. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 8. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [6] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 14. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [7] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 11. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [8] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 5. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [9] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 15. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [10] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 6. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [11] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2000). *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 2. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [12] Hoàng Đình Cúc (chủ biên, 2013). *Đạo đức nghề báo những vấn đề lí luận và thực tiễn*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [13] Hội Nhà báo Việt Nam (2004). *Tư tưởng Hồ Chí Minh về báo chí cách mạng*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [14] Hữu Thọ (2005). *Mấy điều thu hoạch về tư tưởng Hồ Chí Minh với báo chí và người làm báo*. Tạp chí Lịch sử Đảng, số 6, tr 3-4; 19.
- [15] Hữu Thọ (2015). *Mấy vấn đề về đạo đức người làm báo trong bối cảnh mới*. Tạp chí Tuyên giáo, số 7, tr 4-6.